

25.10. 2021

Riksdagens jord- och skogsbruksutskott

RP 154/2021 rd

Utlåtande över regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur

Den föreslagna propositionen är avsedd att tydliggöra rättsläget genom att det i en enda lag i stället för i de nuvarande författningarna på förordningsnivå föreskrivs om myndigheternas uppgifter samt om förfarandena i samband med ansökning om och betalning av ersättningar. Det är också nödvändigt med en uppdatering av ersättningsnivåerna och en processuell effektivisering. Särskilt skador förorsakade av fridlysta fåglar har ökat markant under de senaste fem åren, och numera finns det också en bredare allmän insikt hur omfattande utmaningarna med skador förorsakade av fridlysta fåglar är.

Lagförslaget är välkommet, men SLC vill poängtera att det dessutom krävs resurser för att få den önskade rättvisan och acceptansen för denna del av naturvården. Våra detaljkommentarer nedan är ägnade att precisera och konkretisera hur dessa mål kan uppnås. I vår medlemskår finns stor samlad erfarenhet sedan många år tillbaka.

SLC anser också att det finns skäl att de skador som skarven förorsakar tas in i detta lagförslag.

Detaljkommentarer

1 § lagens syfte

SLC anser att en förutsättning för ett fungerande och trovärdigt ersättningsystem är att lagen klart och entydigt stipulerar att preventiva åtgärder inte kan vara ett absolut krav för att få ersättning.

5-6 §§ de statliga myndigheternas uppgifter

SLC förutsätter att miljöministeriet anslår tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att anmälda skador behandlas och ersätts utan dröjsmål.

9 § de kommunala myndigheternas uppgifter

De kommunala landsbygdsnäringsmyndigheterna har varit i en central roll vad gäller sakkunskap både gällande rådgivning och skadevärdering. SLC föreslår att den kommunala rådgivningsfunktionen stipuleras på paragrafnivå.

10-14 §§ gällande bidrag

I lagens motiveringar vid dessa paragrafer och då det gäller beviljande av bidrag för förebyggande av skador konstaterar SLC att det inte bara skall vara möjligt utan en normal kutym att man vid en helhetsprövning beaktar åtgärdernas praktiska genomförbarhet och kostnadseffektivitet.

SLC förutsätter att det i lagparagrafen skrivs in att ersättning för skador ska ersättas fullt ut enligt principen om full kompensation.

SLC förutsätter att det inte förekommer ett absolut krav på förebyggande åtgärder för att få ersättning för skador.

15 § skador som ersätts samt ersättningsmottagare

Växande skörd finns noterat i lagens motiveringar. SLC anser att skrivningen om växande skörd bör tas in i lagtexten.

16 § allmänna grunder för ersättnings storlek

SLC anser det som viktigt att säkerställa att de kostnader som sökande har för att utreda skadornas omfattning ersätts i sin helhet.

Detta är betydelsefullt för att syftena med lagen, en större acceptans och rättvisa, uppfylls.

17 § ersättningsgrunder för skador på odling

Skada på odling kan ersättas högst till ett belopp som motsvarar värdet av den förlorade skörden av grödan och det verkliga värdet av de skadade trädgårds- och plantskoleväxterna. Detta är utgångsläget i lagen och SLC omfattar den. Vi anser dock att det krävs vissa preciseringar för att nå ett rättvist och korrekt resultat.

SLC framhåller att ersättningen bör motsvara värdet på den verkliga skadan. Det är av avgörande betydelse att det görs en mer ändamålsenlig avvägning mellan förfaranderationalitet (i praktiken bedömning enligt tabellvärden utgående från livsmedelsverkets föreskrifter om normskördar och priser per enhet som användes vid ersättning av skador på odling, vilka meddelas årligen med stöd av 10 § 3 mom. i viltskadelagen (105/2009) och in casu-bedömning än vad som nu är fallet. In casu-bedömning bör var möjlig.

För att uppnå en så riktig ersättning som möjligt, det vill säga en ersättning som täcker den uppkomna skadan, bör också arbetsinsatser ersättas.

Slutligen, om kompletterings- eller omodling inte är möjlig, kan i ersättning betalas högst kostnaderna för att anskaffa motsvarande skörd, med avdrag för inbesparade kostnader för kompletterings- eller om odling är inte helt tydlig

Då en jordbrukare blir tvungen att skaffa tex kompletterande foder så betyder det inte per se att inte det skadedrabbade området behöver omodlas och bearbetas. Avdraget kan inte ske per automatik. Denna skrivelse bör göras tydligare.

20§ ansökan om skada på odling, djur och byggnad

SLC förutsätter att det informeras klart och tydligt om det paragrafen nämnda anmälningskravet.

SLC föreslår ett tillägg i lagtexten enligt vilken jordbrukare via vipu-tjänsten skall kunna anmäla fågelobservationer. Detta skulle också förenkla myndigheternas arbete kring exempelvis utvecklandet av fågelåkrar.

21 § konstaterande och värdering av skada

SLC föreslår att paragrafen justeras med ett tillägg enligt vilket det framgår att på skadebedömningen skall göras ett skriftligt dokument. På detta sätt kan skadevärderingen bifogas till skadeanmälan och förfarandet görs smidigare.

31 § ansökan om ersättning och stöd

SLC understryker att ersättningssystemets trovärdighet förutsätter att skador kan anmälas och ersättas utan dröjsmål. SLC förutsätter att det ordnas flera än en ansökningsomgång per år. SLC föreslår att lagstiftningen förutsätter en fortlöpande ansökningstid med fyra besluts- och utbetalningsomgångar per år. Ett annat godtagbart alternativ är att det fastställs fyra ansöknings- och betalningsomgångar per år. SLC föreslår också att det fastställs ett bestämt slutdatum för när myndigheten ska ha behandlat ansökan och fattat beslut. SLC föreslår förslagsvis två månader efter inlämnad ansökan. Efter beslut måste utbetalning ske utan dröjsmål.

Lagens skrivelse är i sin nuvarande utformning för vag. Det är också bekymmersamt att en så avgörande del som betalningsförfarandet hänförs till förordningsnivå.

32 § ersättningsansökan

SLC kopplar denna paragraf till 31 § och 21 § och framhåller vikten av att skadelidande informeras på ett öppet och effektivt sätt hur förfarandet vid ansökningen är uppbyggt.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Rikard Korkman
ombudsman